

Kreativni pristupi u poučavanju filozofije: Filozofska šetnja

1

Ivana Černeha, mag.edu.philo.,mag.paed.

Gimnazija Eugena Kumičića Opatija

Sadržaj

01

Kreativnost

- Kreativnost u Kurikulumu filozofije
- Kreativno poučavati i poučavati kreativnost

02

Primjeri dobre prakse

- Filozofska šetnja
- Filozofski laboratorij

U nastavku se nalazi materijal koji je bio predstavljen na Županijskom stručnom vijeću za nastavnike filozofije, logike i etike Primorsko- goranske i Ličko- senjske županije u veljači 2024. godine. Ovaj materijal pruža sažete smjernice za realizaciju kreativnih i inovativnih aktivnosti, posebice u kontekstu aktivnosti "Filozofska šetnja".

KURIKULUM

A.2. Doprinos filozofije ostvarenju ciljeva odgoja i obrazovanja

Jedan od najvećih doprinos učenja i poučavanja filozofije jest razvijanje kritičkog i kreativnog mišljenja te vlastitog integriteta, kao i poštivanje integriteta drugih.

A.3. Vrijednosti i načela učenja i poučavanja

Filozofsko mišljenje nastaje u dijalogu ... To je dijalog između učenika, između učenika i učitelja te dijalog s filozofima putem odabralih filozofskih tekstova.

Tako strukturirano učenje i poučavanje... U pozitivnom smislu, ona razvija kritičko i kreativno mišljenje, toleranciju i brižno mišljenje. Učenje i poučavanje mora biti oslobođeno učiteljevih ideoloških, religijskih ili filozofskih opredjeljenja.

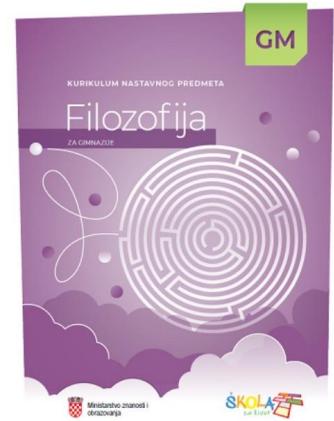
4

F. Učenje i poučavanje predmeta - F.6. Grupiranje učenika

U razrednim odjelima moguće je formirati manje grupe koje će međusobno koordinirati osmišljavanje i provedbu aktivnosti, uz motiviranje, praćenje i pomoć učitelja.

Grupiranje učenika unutar razreda treba biti u službi temeljitog rada, ali i poticanja kreativnosti, što se može ostvariti i samostalnim i grupnim radom

Kreativnost u Kurikulumu

Broj rezultata: 5

Naslovi Stranice Rezultati

filozofije jest razvijanje kritičkog i kreativnog mišljenja te vlastitog integriteta,

. U pozitivnom smislu, ona razvija kritičko i kreativno mišljenje, toleranciju i brižno mišljenje.

pozicije u raspravama o odnosu umijeća i kreativnosti, definicije umjetnosti i njezinoj E. Stvaralaštvo

, čovjekovog stvaralaštva, umjetničke interpretacije, percepcije, doživljajnosti, kreativnosti.

biti u službi temeljitog rada, ali i poticanja kreativnosti, što se može ostvariti i samostalnim i

Što je kreativnost?

Kreativnost je (i) namjerni mentalni proces koji proizvodi (ii) novi i (iii) vrijedni proizvod.

Traži...

kreativnost traži dalje ...

struka(e): [Jezik i književnost](#) | [Povijest i društvo](#)

kreativnost (prema kreacija; usp. engl. *creativity*, njem. *Kreativität*). **1.** Sposobnost stvaranja jedinstvenoga i novoga rješenja, ideja, proizvoda i sl. Rezultati moraju biti originalni i statistički rijetki. Kreativni uradak mora u nekoj kulturi biti ocijenjen vrijednim, korisnim, uporabljivim (u području djelatnosti u kojoj je nastao), tj. što je novo ili drugčije nije uvijek i kreativno već je često neprihvaćeno ili čudnovato. Pod kreativnošću se podrazumijevaju: *kreativni proizvodi*, *kreativni pojedinci (ili skupine)*, *kreativni procesi* i *kreativna okolina*.

Tijek kreativnoga mišljenja proces je koji ima kreativan ishod i nekoliko stupnjeva: *preparaciju* – upoznavanje problema ili pitanja i priprema za rješavanje; *inkubaciju* – u suvremenoj kognitivnoj psihologiji dio procesa u kojem se događaju paralelne mentalne asocijacije; *uvid* – iznenadno, naglo rješenje; *evaluaciju* i *elaboraciju* – prevodenje rješenja u proizvod koji je prihvatljiv okolini. Nije nužno da kreativni proces ima sve te mijene. U psihologiji se kreativno mišljenje izjednačuje s *divergentnim mišljenjem*, koje je: fleksibilno, fluentno i originalno. Inventivno i kreativno mišljenje proces je povezivanja pojmoveva i stvari na nov i nepoznat način, zamjedbom veza među pojavama i stvarima koje nisu uvijek očite. Intelektualna razvijenost (ili tzv. konvergentno mišljenje) i kreativnost nisu međusobno povezane, ali je odredena razina inteligencije nužan uvjet kreativnosti. Nije dokazano da postoji posebna struktura ličnosti u osoba koje se nazivaju »kreativnom ličnošću«. Suvremena psihologija drži da je većina ljudi kreativna.

KREATIVNOST je ...

- kako upotrijebiti ono što već znate kako biste prešli/ nadišli ono što trenutno mislite

"figuring out how to use what you already know in order to go beyond what you currently think"

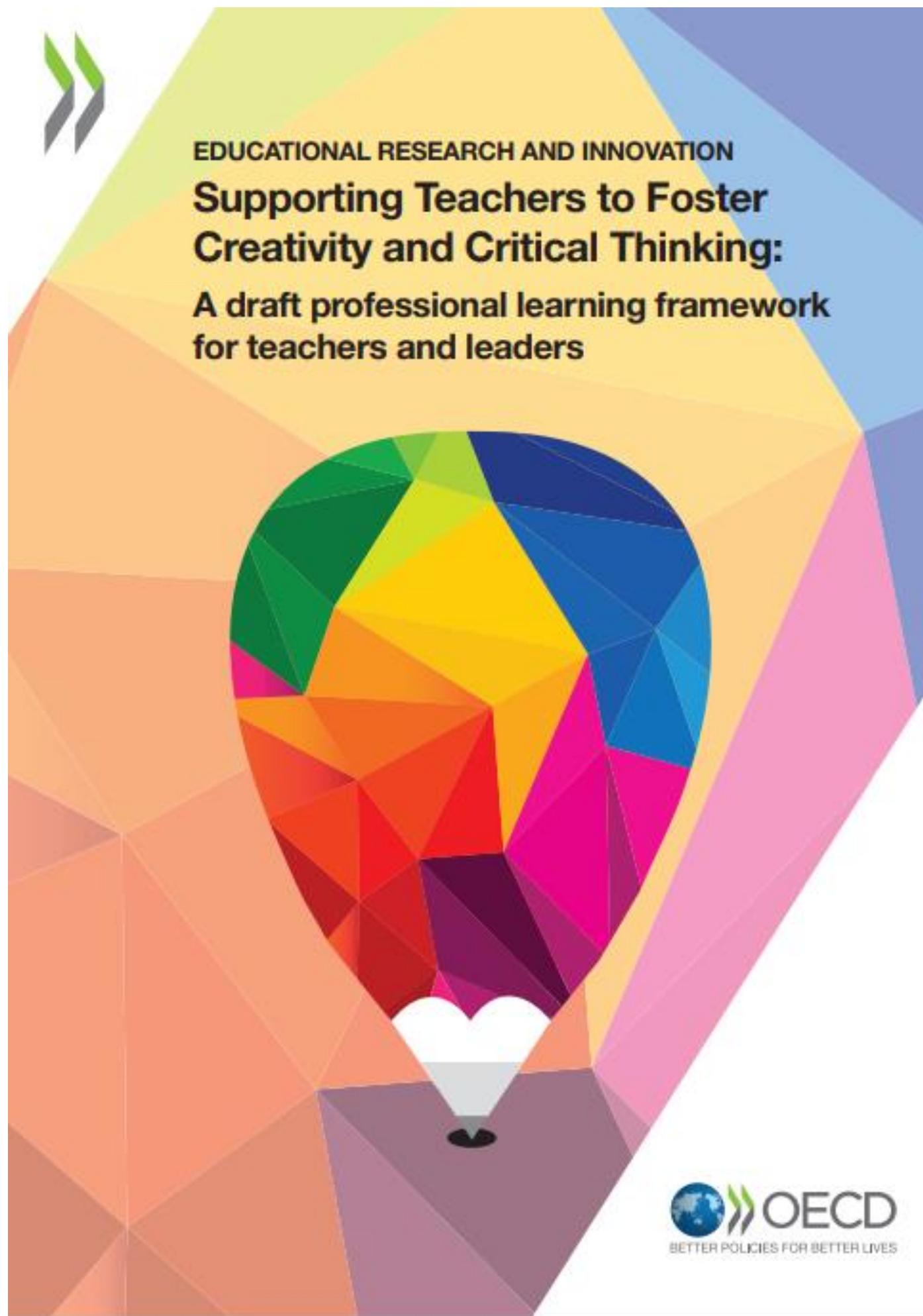
Potencijal koji se može iskoristiti ako osoba ima priliku.

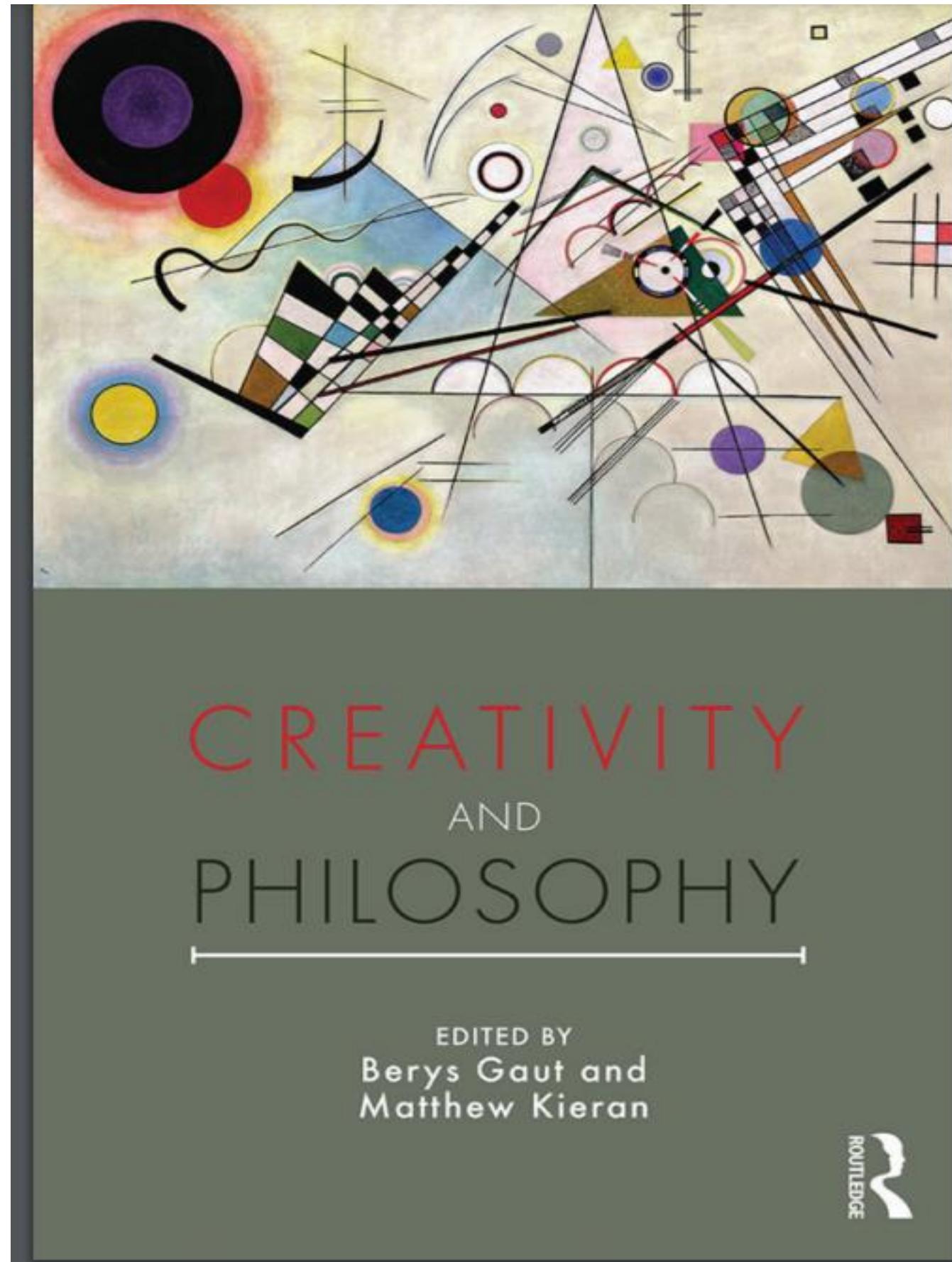
Prema: Thornhill-Miller, Branden, Anaëlle Camarda, Maxence Mercier, Jean-Marie Burkhardt, Tiffany Morisseau, Samira Bourgeois-Bougrine, Florent Vinchon, Stephanie El Hayek, Myriam Augereau-Landais, Florence Mourey, and et al. 2023. "Creativity, Critical Thinking, Communication, and Collaboration: Assessment, Certification, and Promotion of 21st Century Skills for the Future of Work and Education" *Journal of Intelligence* 11, no. 3: 54. <https://doi.org/10.3390/intelligence11030054>

Ovaj profesionalni okvir za učenje namijenjen je podršci implementaciji nastave i učenja koja potiče i procjenjuje kreativnost i kritičko razmišljanje na međunarodnoj razini.

Nastao je kao rezultat projekta OECD Centra za istraživanje i inovacije u obrazovanju (CERI) o poticanju i procjeni kreativnosti i kritičkog razmišljanja. Projekt okupio učitelje, sveučilišne profesore i odgojitelje u 21 zemlji kako bi razvili i isprobali **pristupe podršci kreativnosti i kritičkom razmišljanju učenika u predmetnoj nastavi na različitim razinama obrazovanja.**

<https://www.oecd.org/education/ceri/fostering-assessing-students-creative-and-critical-thinking-skills-in-higher-education.htm>

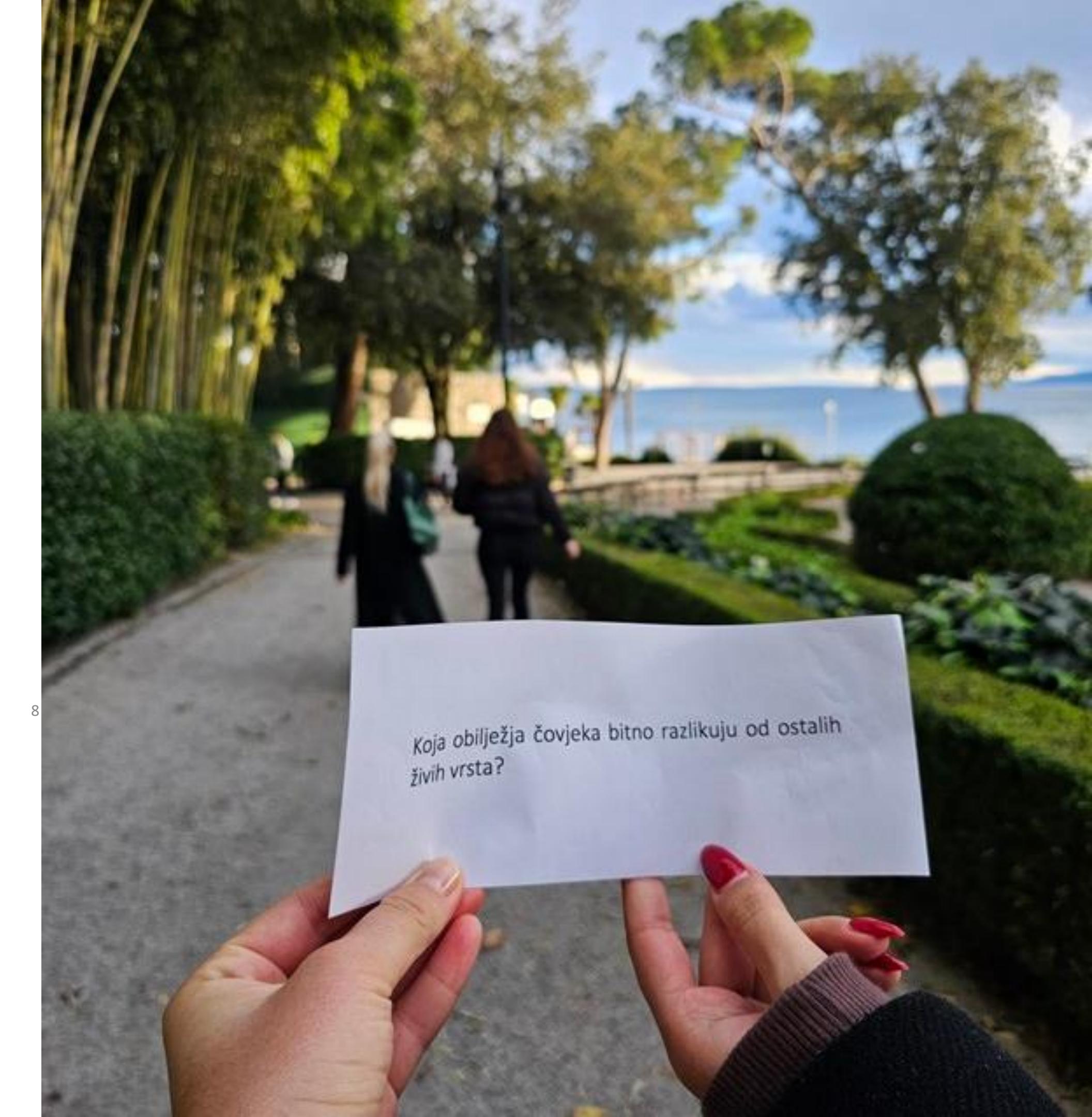
"Kreativnost i Filozofija" je zbirka koja pruža sveobuhvatan i kreativan prikaz kreativnosti, uključujući sljedeće teme:

- Kreativnost kao vrlina, maštanje, epistemička vrlina, moralna vrlina i osobna mana;
- Kreativnost s i bez vrijednosti, definicija kreativnosti, kreativni neuspjesi i patnja;
- Kreativnost u prirodi, božanska kreativnost i ljudska djelovanja;
- Naturalistička objašnjenja kreativnosti i prošireni um;
- **Kreativnost u filozofiji, matematici i logici, te uloga heuristike;**
- Kreativnost u umjetnosti, moralu i politici;
- Individualna i grupna kreativnost.

Kreativno poučavanje

Kreativno poučavanje je pristup koji naglašava inovativne metode poučavanja koje nastavnici primjenjuju u učionici.

Na primjer, kreativno poučavanje može uključivati igre uloga, umjetničke projekte ili interaktivne radionice.

Poučavanje kreativnosti

Cilj je poticati i razvijati kreativno razmišljanje, rješavanje problema i stvaralačko izražavanje kod učenika.

Nastavnici se usredotočuju na razvijanje kreativnih vještina, kao što su sposobnost generiranja ideja, analize i sinteze informacija te inovativnog rješavanja problema.

Okolina za učenje

Istraživanja u obrazovnoj psihologiji sugeriraju da otvorena klima (pozitivno ozračje) ima važnu ulogu u omogućavanju kreativnih procesa.

U takvoj okolini cijene se nove ideje, odnosno vlada opća klima otvorenosti prema novim mislima i idejama.

Stvaranje odgovarajućih uvjeta za učenje nužan korak za poticanje kreativnosti i kreativnih procesa u školama.

a1

Filozofska šetnja

11

PERIPATETICI

latinski peripateticus

grčki περιπατητικός

koji šetajući se obrazlaže,

šetnja, šetalište

Aristotelovi učenici, nazvani

po šetalištu Aristotelova Likeja

u kojem su navodno

raspravljali šetajući se

Spontanost

Postoji obilje dokaza (iz povijesnih izvora, kao i iz eksperimentalnih studija psihologa - da kreativnost u uskom smislu uključuje vrstu spontanosti (kako psiholozi nazivaju trenutačnim uvidom) koji predstavlja gubitak kontrole nad procesom kreativnosti.

Opis aktivnosti

Vrijeme: 90 minuta

Cilj: Ova dijelom sponatana aktivnost potiče kreativno filozofsko razmišljanje i promiče suradnju među učenicima dok istražuju različite aspekte filozofije.

Priprema materijala: Pripremite "filozofsku vreću" s pitanjima koja će biti dostupna parovima učenika. Napišite raznolika pitanja koja potiču razmišljanje i potiču dublje promišljanje.

Organizacija učenika: Podijelite učenike u parove. Objasnite im da će zajedno sa svojim partnerom uzimati nasumično pitanje iz filozofske vreće.

Prva faza aktivnosti: Postavite vremensko ograničenje od 2 ili 3 minute za svaki par kako bi raspravljali o pridruženom pitanju. Potaknite ih da razmijene različite perspektive i izraze vlastita mišljenja.

Rotacija parova: Nakon isteka vremena, potaknite učenike da promijene partnere i uzmu novo pitanje iz filozofske vreće.¹⁴ Ovaj korak omogućava raznolikost razgovora i potiče učenike da čuju različite stavove.

Šetnja parkom: Tijekom cijele aktivnosti, potičite učenike da se kreću opatijskim parkom. Šetnja će dodatno potaknuti opuštenu atmosferu i olakšati izražavanje ideja.

Zaključak aktivnosti:

Na kraju aktivnosti, omogućite učenicima da podijele svoje dojmove i zapažanja. Potaknite ih na refleksiju o tome kako su se osjećali tijekom razgovora i šetnje te koje su ideje najviše izazvale njihovo razmišljanje. Evaluirajte aktivnost.

Primjeri pitanja

Što je demokracija i je li to
najbolje društveno uređenje?

Smije li umjetnost biti
nemoralna?

Moramo li žrtvovati privatnost
da bismo imali sigurnost?

Je li domoljublje etička vrlina
ili čak etička dužnost?

Olakšava li tehnologija ili
otežava razvoj smislenih
odnosa među ljudima?

Pomažu li nam emocije
spoznati svijet ili nam samo
smetaju u (objektivnoj)

spoznaji
svijeta?

Smije li vlada ograničavati temeljna ljudska prava i
tako nanositi štetu nekim ljudima
kako bi doprinesla dobru većine?

Pobija li činjenica da je svijet pun zla ideju o
postojanju svemogućeg i absolutno Dobrog bića
(Boga)?

Ishodi A1 Filozofska šetnja

01

Učenik vlastitim riječima navodi razlike između relevantnih pojmoveva i objašnjava odnose u koje ulaze.

02

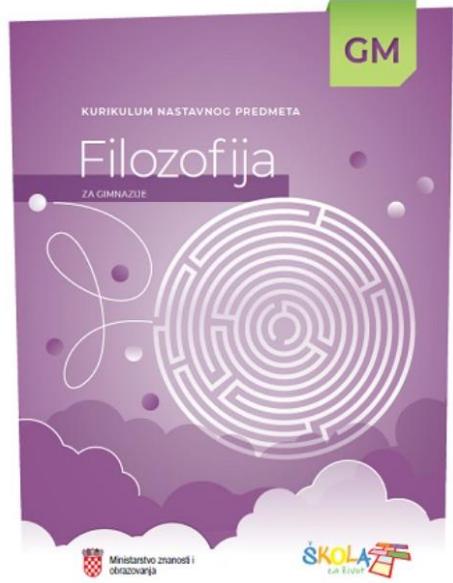
Koristeći se temeljnim filozofskim pojmovima i pristupima učenik istražuje, opisuje i analizira probleme; navodi, uspoređuje, analizira i vrednuje moguća rješenja problema iz očišta različitih filozofskih teorija/pristupa; argumentirano zagovara rješenje koje drži najprihvatljivijim.

03

Učenik povezuje filozofske sadržaje sa sadržajima drugih znanosti (interdisciplinarnost)

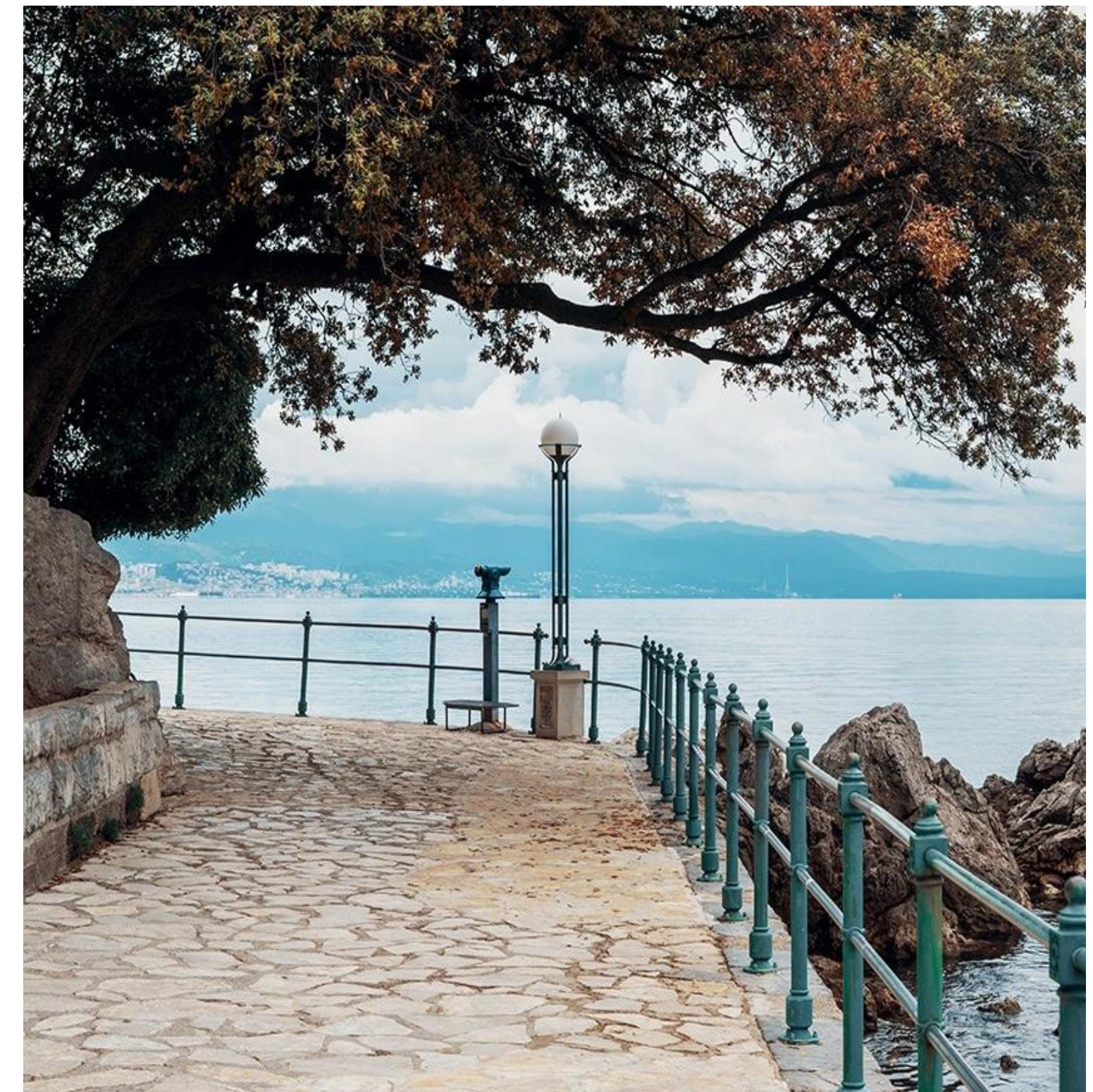
Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

tekstovi filozofa, izlaganje nastavnice ili suradnika na projektu sadržaj rasprave o odabranom problemu

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:
Vježbanjem analize različitih filozofskih tekstova i/ili
razgovora:

- zašto neki autor uvodi prepostavke koje uvodi, na koje se stavove autor u iznošenju teze oslanja
- ispitivanjem implikacija različitih filozofskih prepostavki
- promišljanjem o razlozima pristajanja na različite filozofske prepostavke
- uspoređivanjem vlastitih uvjerenja i različitih filozofskih prepostavki
- traganjem za slučajevima u kojima na te prepostavke neosviješteno pristajemo
- usmjeravanjem učenika na uočavanje i razmatranje razlika i sličnosti te mogućih razloga tih razlika i sličnosti sustava koji se uvode

Učenička evaluacija

MS
⌚

Manuela Č. 24. 11. 2023. 09:39

Sudjelovanje u filozofskoj šetnji bilo mi je vrlo zanimljivo i poučno. Međusobno razmjenjivanje vlastitih misli i stavova pridonijelo je boljem uvažavanju nečijeg drugačijeg mišljenja od mojeg. Razmotrila sam različita pitanja, no neka su ipak bila malo više zanimljivija jer su me više potakla na razmišljanje. No, sve u svemu, šetnja obuhvaćena razmišljanjem i iskazivanjem vlastitih stavova vrlo je koristan način za prihvaćanje međusobnih razlika.

AP
⌚

Antonija Č. 24. 11. 2023. 09:01

Na Filozofskoj šetnji smo podijelili puno mišljenja i vidjeli tuđe poglede na određena pitanja. Ponekada smo se složili, a ponekada ne. Sve u svemu bilo je jako zanimljivo i poučno iskustvo
Mia i Antonija

AR
⌚

Antonio Č. 24. 11. 2023. 09:01

Šetnja je bila zabavna i bila je lijepa prilika za popričati sa ostalim kolegama. Pitanja su bila zanimljiva i drago mi je da sam imao priliku čuti mišljenja drugih.

18

LG
⌚

Luka Č. 24. 11. 2023. 09:01

Šetnja je bila zabavna i edukativna.

ER
⌚

Eni Č. 24. 11. 2023. 09:01

Filozofska šetnja mi se svidjela iz razloga što smo imali slobodu kretanja i razgovaranja. Pitanja su bila zanimljiva i dosta različita. Voljela bih ponoviti takvu filozofsku šetnju.

Učenička evaluacija

Učenici su pozitivno ocijenili filozofsku šetnju kao zanimljivo i poučno iskustvo, ističući slobodu kretanja, raznolika pitanja te mogućnost razmjene mišljenja s kolegama.

Iako su većinom izrazili zadovoljstvo, neki su predložili dodatne izazove ili bržu rotaciju pitanja, sugerirajući češće provođenje sličnih aktivnosti.

19

Filozofska

SVJETSKI DAN FILOZOFIJE

Održana prva Filozofska šetnja u opatijskom parku Angiolina i dvosatna radionica za učenike

Aleksandra Kućel Ilić
20. studeni 2023. 14:59

POVEZANE VIJESTI

- Privremena regulacija prometa u Opatiji u nedjelju zbog 26. Dječjeg karnevalskog korza
- Kirigin: Provedba Plana upravljanja pomorskim dobrom upitna zbog neazurnosti nadležnog ministarstva
- Opatija ove godine slavi 180 godina od početka bavljenja turizmom, ali i pola stoljeća svojeg cvjetnog simbola - kamelije

U petak, 17. studenoga 2023., održana je prva Filozofska šetnja u opatijskom parku Angiolina povodom Svjetskog dana filozofije.

Nastavnica filozofije Gimnazije Eugena Kumičića iz Opatije, Ivana Černeha, mag. educ. suradnik na projektu dr. sc. Ivan Cerovac, održali su dvosatnu radionicu za učenike prema društveno humanističko polje istraživanja i učenja. Ovakav način učenja nastavak je i u opatijske Gimnazije i riječkog Odsjeka za filozofiju, u sklopu koje su i prethodnih godina predavanja i radionice za opatijske gimnazijalce.

Filozofski laboratorij projekt je koji se provodi od 2018. godine, a do sada je ugostio sveučilišta u Republici Hrvatskoj. Opatijski gimnazijalci su tako u petak, poput Aristotelova škola prepoznala šetajući, imali priliku razgovarati o filozofiji i duboko razmišljati o temeljnim pitanjima moralnosti, etike, politike i drugih relevantnih tema. Aristotelova škola prepoznala je okoliš u poticanju dubokih promišljanja i introspekcije, a upravo opatijski parkovi pružaju idealnu kulisu za filozofske rasprave i unutarnje promišljanje. Kroz ovu aktivnost, učenici razvijaju kritičko razmišljanje te prepoznaju važnost filozofije.

Ovako zamišljena aktivnost usmjerava učenike prema vrlinama poštovanja, gdje razmjene mišljenja razvijaju kulturu međusobnog uvažavanja i intelektualnu toleranciju, a suprotnih vrijednosti.

(Inovativna) filozofska šetnja po uzoru na peripatetičku školu

[FOTO] Filozofirati šetajući opatijskim parkom...

Autor: Nikola Cvjetović 20.11.2023

Opatijski gimnazijalci su tako u petak, poput Aristotela i njegovih učenika, šetajući, imali priliku razgovarati o filozofiji i duboko razmišljati o temeljnim pitanjima ljudske egzistencije, moralnosti, etike, politike i drugih relevantnih tema.

a2

Filozofski laboratorij

21

Filozofski laboratorij

Cilj
Poticanje kritičkog mišljenja putem razmjene ideja, učenja, kreativnog izražavanja i debata te okupljanje učenika s filozofskim interesima.

Glavne aktivnosti
Filozofske radionice
Gostujući predavači
Istraživački projekti
Filozofske debate

Teme
Kroz niz predavanja, učenici su imali priliku razmatrati teme poput filozofije i zaraznih bolesti, prava životinja, misaonih procesa te etičkih pitanja.

Projekt "Filozofski laboratorij", započet 2017./2018. u suradnji s dr. sc. Ivanom Cerovcem i drugim suradnicima s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, ima za cilj poticanje filozofske refleksije učenika.

Nadam se da smo zajedno otkrili pristupe koji
će obogatiti način na koji filozofiju predajemo
i kako potičemo kreativnost učenika.